

Musli Gaši

Ilir Raškaj

ZAJEDNIČKA IMOVINA SUPRUŽNIKA

Uvod

U ovom radu smo pokušali da obradimo temu „Zajednička imovina supružnika“ koja je veoma aktuelna u Evropi, kao i u našoj zemlji.

Zajednička imovina supružnika je blisko povezana sa porodicom i brakom, transformacije ove dve institucije prava su takođe zastupljene i u zajedničkoj imovini supružnika.

Imovinski odnosi supružnika su najvažniji aspekti bračnog prava, zato što se njima reguliše imovina supružnika, kao veoma osetljivo pitanje u bračnom odnosu.

Tokom izrade ovog seminarskog rada, gore navedenu temu smo pokušali da obradimo sledećim redom: shvatanje, pravna priroda, administracija, raspolaganje i podela zajedničke imovine supružnika.

Smisao zajedničke imovine supružnika

Imovinski odnosi supružnika su regulisani pravnim normama Zakona o porodici. Živeći u bračnoj zajednici, muž i žena zajedno stvaraju materijalna dobra kako bi ispunili svoje potrebe i kako bi obezbedili svoju egzistenciju. Skup pravnih normi koje regulišu imovinske odnose bračnog para se zove bračno-imovinski režim.

ZPK priznaje dva režima bračne imovine

- a. Pravni režim; i
- b. Ugovorni režim.

U zavisnosti od pripadnosti imovine i načina sticanja iste, supružnici mogu imati:

1. Posebnu imovinu;
2. Zajedničku imovinu

1. POSEBNA IMOVINA SUPRUŽNIKA

Imovina koja je u vreme sklapanja braka pripadala jednom supružniku ostaje njegova posebna imovina, član 46. ZPK⁴³. „Posebna imovina je i imovina stečena tokom braka na bilo koji legitiman način (nasledstvo, igre na sreću, itd) ali ne radom. Umetnički rad, intelektualni rad ili intelektualna svojina se smatra posebnom imovinom supružnika koji ga je stvorio“⁴⁴.

2. ZAJEDNIČKA IMOVINA SUPRUŽNIKA

Kada se govori o zajedničkoj imovini supružnika, pravno stanje se razlikuje od onog u odnosu na posebnu imovinu. Zajednička imovina je imovina stečena radom za vreme trajanja braka, kao i prihod koji je proistekao iz takve imovine (član 47. stav 1 ZPK)⁴⁵. „Zajednička imovina može da se sastoji i od nematerijalnih i obligacionih prava. Takođe, zajednička imovina supružnika stečena zajednički igranjem igara na sreću smatraće se zajedničkom imovinom. Supružnici su suvlasnici jednakih delova zajedničke imovine osim ukoliko o tome nisu postigli drugačiji odgovor“⁴⁶. Za postojanje zajedničke imovine supružnika moraju biti ispunjena dva uslova:

43 Član 46 ZPK

44 Upravo tu

45 Član 47 stav 1 ZPK

46 Upravo tu

1. Postojanje bračne zajednice; i
2. Zajednički rad supružnika.

3. POSTOJANJE BRAČNE ZAJEDNICE

Uslov za postojanje zajedničke imovine predstavlja i brak, i to ne samo formalno već i realno. Bez bračne zajednice se ne može govoriti o postojanju zajedničke imovine, zato što bi joj nedostajao pravni osnov, na koji se zasniva zajednička imovina. Zajednička imovina stečena u periodu u kojem su supružnici rastavljeni se neće smatrati zajedničkom imovinom, već posebnom, bez obzira što još nije došlo do razvoda braka.

Zajednička imovina supružnika se može stvoriti na dva načina:

1. Posrednim radom; i
2. Neposrednim radom.

Posredan način je onaj kada jedan od supružnika obavlja rad koji dovodi do direktnog sticanja prihoda, u novcu ili u naturi. Dok se onaj neposredni razlikuje od posrednog zato što jedan od supružnika obavlja rad kao što su: kućni poslovi, briga za decom, itd, rad koji ne donosi nikakve prihode, ali pomaže drugom supružniku i na neposredan način doprinosi realizaciji prihoda.

Rad supružnika predstavlja još jedan uslov za postojanje zajedničke imovine. Rad se treba shvatiti kao aktivnost i doprinos za ispunjavanje potreba bračne i porodične zajednice. Rad supružnika može biti zajednički ili pojedinačan. Zajednički rad je onaj rad kada supružnici obavljaju istu profesiju i rade isti posao, dok je individualan rad onaj kada supružnici ne rade isti posao i nisu iste profesije. Predmet zajedničke imovine supružnika su prava na pokretnu i nepokretnu imovinu, pravo na zalog, itd.

4. PRAVNA PRIRODA

Zajednička imovina supružnika se reguliše normativnim aktima. Vrednost dela vlasnika zajedničke imovine nije poznata, ali su oba supružnika vlasnici realnog prava, reč je o vlasništvu nad nekim predmetom, ali se ne zna koji od njih je vlasnik kojeg dela tog predmeta ili oba supružnika imaju pravo potraživanja, na primer, kod ugovora o kupoprodaji predmeta vlasnici kojeg su oba supružnika kao vlasnici prava nad

zajedničkom imovinom, ali se ni u ovom slučaju ne zna vrednost njihovog dela te cene, zato što će to biti neodređeno do podele zajedničke imovine.

Nepoštovanje vrednosti dela vlasnika zajedničke imovine je još jedna karakteristika koja dovodi to dog da se zajednička imovina razlikuje od suvlasništva. Kada se govori o suvlasništvu, treba se jasno odrediti vrednost svakog dela vlasnika istog. Svaki suvlasnik ima određeni deo (1/2, 1/3, 30% itd.), drugačije od zajedničkih vlasnika, kada se deo prava na iste predmete ne zna i kada ista nisu određena ni na idealan ni na realan način.

Između ove dve institucije postoje razlike i kod pravila koja se odnose na registraciju nepokretnih predmeta u javni registar o evidenciji nepokretne imovine. Prava supružnika u pogledu predmeta nepokretne imovine, koja je njihova zajednička imovina, biće ubeležena na imena oba supružnika kao zajednička imovina sa neutvrđenim udelima (član 50. stav 1 ZPK)⁴⁷. „Kada se samo jedan od supružnika registruje kao nosilac imovinskog prava za zajedničku imovinu u registar prava na nepokretnu imovinu, smatraće se da je registracija obavljena na ime oba supružnika. Imovina se ne može otuđivati bez saglasnosti oba supružnika. Kada su oba supružnika upisana u zemljišne ili druge javne knjige u kojima se vodi nepokretna imovina, kao suvlasnici sa utvrđenim delovima, smatraće se da su na ovaj način izvršili podelu zajedničke imovine“⁴⁸.

Dok se prava suvlasnika na nepokretnu imovinu, koja je predmet suvlasništva, upisuju se na ime svakog supružnika.

5. UPRAVLJANJE I RASPOLAGANJE ZAJEDNIČKOM IMOVINOM

Supružnici upravljaju zajedničkom imovinom i njome raspoložu zajednički i u dogovoru (član 49. ZPK).

Raspolaganje zajedničkom imovinom uključuje i preduzimanje mera i radnji koje se tiču otuđivanja, prenošenja i potvrđivanja prava na zajedničku imovinu.

47 Član 50 stav 1 ZPK

48 Član 50 stav 1 ZPK

Supružnici tokom bračnog života mogu da odustanu od prava na učešće u upravljanje i raspolaganje zajedničkom imovinom, ali mogu sklopiti ugovor o vlasništvu i upravljanju, znači supružnici mogu sklopiti ugovor o upravljanju i raspolaganju zajedničkom imovinom u celosti ili delovima iste, što će vršiti jedan od supružnika (član 51. stav 1 ZPK)⁴⁹. “Ugovor takođe može da bude ograničen samo na upravljanje ili pravo raspolaganja. Osim ako drugačije nije ugovoreno, upravljanje obuhvata raspolaganje u okviru redovnih aktivnosti“.

6. PODELA ZAJEDNIČKE IMOVINE

Podela zajedničke imovine se može izvršiti tokom trajanja braka ili posle razvoda. Nijedan od supružnika ne sme samovoljno biti lišen svoje imovine (član 52.). ZPK članom 53. stav 1 predviđa da supružnici mogu u svakom trenutku da podele svoju zajedničku imovinu sporazumom i takođe određuje sklapanje pismenog sporazuma u skladu sa formalnim zahtevima, utvrđenim važećim zakonom o imovini za postizanje takvih sporazuma. Prema ZPK pravo na zahtevanje podele zajedničke imovine imaju: supružnici, naslednici umrlog supružnika ili supružnika koji je proglašen za umrlog, kao i poverilac jednog od supružnika ukoliko svoje potraživanje ne može da ostvari iz posebne imovine tog supružnika.

Podela zajedničke imovine supružnika se najčešće realizuje preko ugovora. Međutim, u slučajevima kada je deo zajedničke imovine sporan ili kada se ne zna da li su određeni predmeti deo zajedničke imovine, onda se to odlučuje pokretanjem građanskog (parničnog) postupka od strane nadležnog suda (opštinskog).

Kada ova pitanja nisu sporna, sud podelu imovine obavlja u vanparničnom postupku (Od momenta podele zajedničke imovine, deo koji će pripasti svakom supružniku će se smatrati posebnim delom).

Sud odlučuje u slučajevima nepostizanja sporazuma u vreme kada deo svakog supružnika čini deo zajedničke imovine. Odluka će se zasnivati na doprinos supružnika, procenu svih okolnosti, a ne samo uzimajući u obzir lične prihode i ostale prihode svakog od supružnika, već i pomoć koju je

⁴⁹ Član 51 stav 1 ZPK

jedan od supružnika ponudio onom drugom, kao što je: briga o deci, vođenje kućnih poslova, briga o imovini i održavanje iste, kao i bilo koji drugi oblik rada i saradnje u vezi sa upravljanjem, održavanjem i uvećanjem zajedničke imovine (član 54. stav 1 ZPK).

Konkretna podela se vrši određujući to koji predmeti služe ličnoj upotrebi supružnika i predmeti koji služe za obavljanje profesije. Na zahtev supružnika će se izdvojiti predmeti koji služe za ličnu upotrebu i uručiće se istom radi dalje upotrebe.

Najveći deo imovine jednog supružnika u pojedinom predmetu, odnosno pravu može da bude samo ako je taj predmet ili pravo ekonomski nezavisno u poređenju sa predmetima i ostalim pravima na zajedničku imovinu, a supružnik je za sticanje tog predmeta i prava doprineo delom prihoda iz posebne imovine (član 55. ZPK).

7. ZAJEDNIČKA IMOVINA PARTNERA U VANBRAČNOJ ZAJEDNICI

Imovinski odnosi su prisutni i u vanbračnim zajednicama a imovina stečena zajedničkim radom muškarca i žene u vanbračnoj zajednici se smatra njihovom zajedničkom imovinom (član 58. ZPK).

Prema ovoj pravnoj odredbi za upravljanje, raspolaganje, podelu, itd. zajedničke imovine partnera u vanbračnoj zajednici se primenjuju ista pravila koja važe za zajedničku imovinu bračnih partnera.

L I T E R A T U R A

- Zakon o porodici Kosova, br. 2004/32, januar 2006.
- ZBPO Kosova od dana 28.03.1984.,
- Porodično pravo, Mr. Gani Oruč, i
- Porodično pravo, Dr.Sc.Hamdi Podvorica
- Zakon o porodici R. Albanije,
- Evropska konvencija za ljudska prava
- Ustav Republike Kosovo